

MONETĀRAIS BIĻETENS 2007

3

Tautsaimniecības attīstības rādītāji liecina, ka saglabājās pārmērīgs iekšzemes pieprasījums, kas atspoguļojās joprojām augstajā inflācijā un importa pieprasījumā. Tomēr jau vairākus mēnešus vērojama naudas piedāvājuma un kredītu atlikuma pieauguma tempa stabilizēšanās.

Ņemot vērā ārējo un iekšējo nesabalansētību un nepieciešamību atbalstīt valdības centienus inflācijas mazināšanā, kā arī procentu likmju kāpumu eiro zonā (ar 14. martu līdz 3.75% paaugstināta galvenā ECB procentu likme), Latvijas Bankas padome, konsekventi īstenojot ierobežojošu monetāro politiku, ar 24. martu par 0.5 procentu punktiem (līdz 5.5%) paaugstināja refinansēšanas likmi. Ieviešot pilnveidotu monetārās politikas instrumentu klāstu, ar 24. martu noteikta aizdevumu iespējas uz nakti procentu likme (6.5%) un noguldījumu iespējas uz nakti procentu likme (2.0%).

Martā patēriņa cenas salīdzinājumā ar februāri palielinājās par 1.4%, bet patēriņa cenu gada inflācija sasniedza 8.5%. Lielākā ietekme uz patēriņa cenām bija straujajam apģērba un apavu cenu pieaugumam (6.1%), kā arī gaļas, piena, maizes un graudaugu izstrādājumu cenu kāpumam. Pieauga arī gada pamatinflācija (līdz 7.7%). Negaidīti augstais cenu kāpums vēlreiz apļiecināja nepieciešamību konsekventi īstenot marta sākumā apstiprināto valdības pretinflācijas pasākumu plānu.

Apstrādes rūpniecības izaugsme februārī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu bija lēna (1.0%), bet rūpniecības produkcijas apjoms palielinājās par 2.0%, jo straujāks kāpums bija vērojams ieguves rūpniecībā un enerģētikā. Savukārt mazumtirdzniecības apgrozījums pieauga par 31.5%. Martā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu par 6.7% palielinājās pa dzelzceļu pārvadāto kravu apjoms, par 15.3% – kravu apgrozījums Latvijas ostās un par 13.3% – pa cauruļvadu transportētais naftas produktu apjoms.

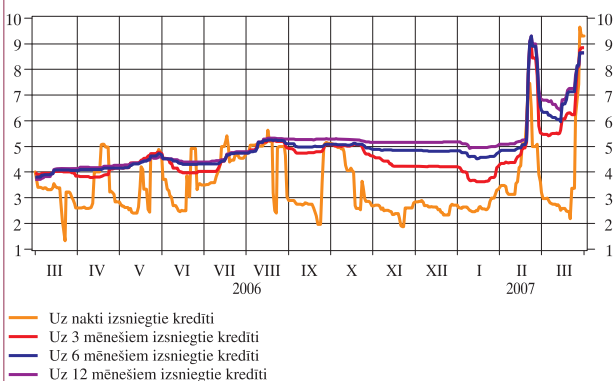
Martā valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālais pārpalikums bija 10.0 milj. latu. Valsts pamatbudžetā bija 30.3 milj. latu deficīts, bet sociālās apdrošināšanas fonda un pašvaldību konsolidētā budžeta ieņēmumi pārsniedza izdevumus. Nodokļu ieņēmumu pieauguma temps joprojām bija straujš (32.1%), paātrinoties ieņēmumu kāpumam no sociālās apdrošināšanas iemaksām un palēninoties pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu pieauguma tempam. Valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi martā palielinājās par 37.5%. Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu pieauguma tempa sarukums (līdz 15.7% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu) bija saistīts ar ES struktūrfondu līdzekļu ieplūdes tempa palēnināšanos augstās bāzes dēļ.

Centrālās valdības un pašvaldību kopējais parāds (marta beigās – 1 166.1 milj. latu) mazliet palielinājās valdības vērtspapīru emisijas ietekmē. Martā notika pa vienai 12 mēnešu parādzīmju un 2 gadu obligāciju sākotnējā tirgus konkurējošajai daudzscenu izsolei, kurās tika pārdoti vērtspapīri attiecīgi par 4.8 milj. latu un 0.1 milj. latu (vidējā svērtā peļņas likme – attiecīgi 5.105% un 5.959%).

Naudas piedāvājuma dinamika martā būtiski nemainījās. Salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi lielāks bija MFI piesaistīto noguldījumu atlikuma kāpums. Savukārt kredītu atlikuma mēneša pieaugums atkal pārsniedza 400 milj. latu, tomēr augstās bāzes dēļ kredītu atlikuma gada pieauguma temps samazinājās par 0.8 procentu punktiem (līdz 58.2%).

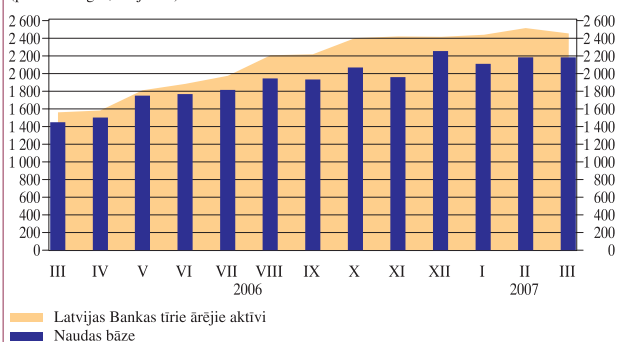
Plašās naudas M3 pieaugums martā bija lielāks nekā iepriekšējā

NAUDAS TIRGUS PROCENTU LIKMJU INDEKSS RIGIBOR (%)

EMITĒTĀS NACIONĀLĀS VALŪTAS SEGUMS

(perioda beigās; milj. latu)

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

	2007	
	II	III
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa pārmaiņas (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)	2.0	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	0.5	1.4
Gada (%)	7.3	8.5
Patēriņa cenu gada pamatinflācija ¹ (%)	6.5	7.7
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	68 943	*
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	6.5	*
Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālā bilance (milj. latu)	141.1	151.1
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	277.5	*
Imports	555.2	*
Bilance	-277.7	*

¹ Avots: Latvijas Bankas dati.

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes un Finanšu ministrijas dati.

mēnesī (154.3 milj. latu). Naudas piedāvājumu palielināja noguldījumu atlikuma kāpums, vienlaikus gandrīz nemainoties skaidrajai naudai apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs). Tomēr augstās bāzes dēļ gandrīz visu naudas rādītāju gada pieauguma temps samazinājās (M3 – līdz 36.7%). Noguldījumu atlikuma kāpums saruka gan noguldījumiem uz nakti, gan noguldījumiem ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem, bet pieauga noguldījumiem ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu. Skaidrās naudas apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs) gada pieauguma temps samazinājās līdz 20.3%.

Rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un māsaimniecību noguldījumu atlikums pieauga par 116.4 milj. latu, finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību noguldījumu kāpumam veidojot vairāk nekā divas trešdaļas pieauguma kopapjoma. Gan latu, gan eiro noguldījumu atlikuma kāpums bija līdzīgs. Kredītu atlikuma kāpumu nodrošināja gan noguldījumos piesaistītie resursi, gan aizņēmumi no ārvalstu kredītiestādēm (galvenokārt no mātesbankām). MFI (izņemot Latvijas Banku) tīro ārējo aktīvu negatīvais rādītājs pieauga par 208.8 milj. latu.

Gan finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām, gan māsaimniecībām izsniegto kredītu atlikuma gada pieauguma temps nedaudz samazinājās un martā bija attiecīgi 46.0% un 76.0%. Kredītu atlikuma pieaugumu joprojām noteica hipotēku kredītu atlikuma palielināšanās (par 231.4 milj. latu), galvenokārt pieaugot māsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto aizdevumu atlikumam. Savukārt finanšu iestādēm un nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu atlikuma pieaugumā dominēja komerc kredīts (kāpums – 91.6 milj. latu). Joprojām lielāko daļu pieauguma veidoja eiro izsniegtie kredīti (kāpums – 360.1 milj. latu), nedaudz (par 57.5 milj. latu) augot latos izsniegto kredītu atlikumam. Euro izsniegto kredītu atlikuma gada pieauguma temps turpināja samazināties (martā – 87.1%), bet latos izsniegto kredītu atlikuma pieauguma temps gandrīz nemainījās (22.3%).

Latvijas Banka apmierināja paaugstināto eiro pieprasījumu, veicot pasīvas intervences valūtas tirgū un neto pārdodot eiro 215.7 milj. latu apjomā. Euro kurss starpbanku tirgū saglabājās tuvu Latvijas Bankas noteiktajai augšējai intervencu robežai. Pastiprinātā latu pārdošana Latvijas Bankai radīja likviditātes deficītu naudas tirgū, kas noteica būtisku RIGIBOR pieaugumu. Marta beigās RIGIBOR uz nakti izsniegtajiem kredītiem sasniedza 9.30%, bet kredītiem ar 3 un 6 mēnešu termiņu – attiecīgi 8.85% un 8.65% (attiecīgi par 335 un 225 bāzes punktiem augstāks nekā mēneša sākumā). Latu naudas tirgus procentu likmju kāpums ietekmēja ne-MFI izsniegto kredītu un no tām piesaistīto noguldījumu procentu likmes. Par 1.6 procentu punktiem (līdz 11.0%) pieauga māsaimniecībām latos izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme (t.sk. par 0.7 procentu punktiem (līdz 7.5%) palielinājās mājokļa iegādei izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme). Pieauga arī nefinanšu sabiedrībām latos izsniegto kredītu procentu likmes un latos un eiro veikto noguldījumu procentu likmes. Savukārt ārvalstu valūtā izsniegto kredītu procentu likmes gandrīz nemainījās.

Ārvalstu valūtas tirgū veikto intervencu samazinošo ietekmi uz centrālās bankas naudas piedāvājumu daļēji atsvēra ārvalstu valūtas mijmaiņas darījumi, tāpēc Latvijas Bankas tirie ārējie aktīvi samazinājās tikai par 2.1% un emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem marta beigās bija 112.6%. Naudas piedāvājumu palielināja arī bankām izsniegto kredītu atlikuma pieaugums par 39.2 milj. latu, bankām izmantojot gan Latvijas Bankas piedāvātās galvenās refinansēšanas operācijas, gan aizdevumu iespēju uz nakti.

Latvijas Bankas noteiktais ASV dolāra un Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss attiecībā pret latu martā samazinājās attiecīgi par 0.9% un 1.1%, bet Japānas jenas kurss pieauga par 1.4%.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI (perioda beigās; milj. latu)

	2007	
	II	III
MFI¹		
M3	5 582.6	5 736.9
<i>Repo</i> darījumi	0	0
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	49.4	51.5
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	4.8	22.1
M2	5 528.4	5 663.2
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	1 393.8	1 469.8
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	157.0	160.7
M1	3 977.6	4 032.7
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	935.7	933.6
Noguldījumi uz nakti	3 041.9	3 099.1
Tīrie ārējie aktīvi	-3 032.8	-3 293.6
Kredīti rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām	10 340.2	10 767.2
Kredīts valdībai	374.6	364.3
Centrālās valdības noguldījumi	258.0	245.9
Ilgāka termiņa finanšu saistības	1 867.6	1 882.5
Latvijas Banka		
M0	2 185.5	2 180.8
Skaidrā nauda apgrozībā	1 031.0	1 030.0
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	1 154.5	1 150.8
Noguldījumi Latvijas Bankā ārvalstu valūtā	0	0
Tīrie ārējie aktīvi	2 507.8	2 455.8
Tīrie iekšējie aktīvi	-322.3	-275.0
Kredīti	-234.9	-183.6
MFI	2.7	41.9
Valdībai (neto)	-237.6	-225.5
Pārējie aktīvi (neto)	-87.4	-91.5
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. ASV dolāru)	4 710.77	4 644.31
Zelts	170.64	165.31
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.16	0.16
Rezerves pozīcija SVF	0.08	0.08
Ārvalstu konvertējamās valūtas	4 539.89	4 478.76

¹ Saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas metodoloģiju.

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI

	2007	
	II	III
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	3.7	3.4
Rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu procentu likmes		
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti latos)	7.5	8.0
Kredīti mājsaimniecībām (izsniegti latos)	9.4	11.0
t.sk. mājokļa iegādei	6.8	7.5
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	6.2	6.0
Kredīti mājsaimniecībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	5.8	5.8
t.sk. mājokļa iegādei	5.7	5.6
No rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti latos)	3.9	5.6
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	1.3	2.3
Mājsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti latos)	3.7	4.4
Mājsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.5	0.6
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	3.8	3.9
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.6	1.6
Mājsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	3.5	3.6
Mājsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.4	1.5
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	5.0	5.5
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.5330	0.5280
Ls pret GBP	1.0470	1.0360
Ls pret 100 JPY	0.4440	0.4500
Ls pret EUR	0.7028	0.7028

MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) KOPSAVILKUMA BILANCE (perioda beigās; milj. latu)

	2007	
	II	III
MFI rezerves	1 249.9	1 247.7
Nacionālā valūta kasēs	95.3	96.5
Noguldījumi Latvijas Bankā	1 154.6	1 151.2
Ārzemju aktīvi	3 878.9	4 052.2
Ārvalstu valūta kasēs	53.4	51.9
Prasības pret MFI	2 425.5	2 478.5
Prasības pret ne-MFI	1 359.9	1 471.8
Pārējie aktīvi	40.1	50.0
Prasības pret centrālo valdību	299.7	289.6
Prasības pret vietējo valdību	74.9	74.7
Prasības pret valsts nefinanšu sabiedrībām	119.5	119.8
Prasības pret finanšu iestādēm un privātajām nefinanšu sabiedrībām	5 645.2	5 847.7
Prasības pret māsaimniecībām	4 634.6	4 857.8
Neklasificētie aktīvi	860.4	799.0
Pamatlīdzekļi	137.0	134.2
Nauda ceļā	17.3	18.5
Pārējie aktīvi	113.0	124.3
Prasības pret rezidentu MFI (t.sk. ieguldījumi)	593.1	521.9
Aktīvi pavisam	16 763.1	17 288.5
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>1 337.4</i>	<i>514.4</i>
Noguldījumi uz nakti latos	1 737.0	1 756.5
Valsts nefinanšu sabiedrību	99.8	122.4
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	713.0	708.7
Māsaimniecību	924.2	925.5
Termiņnoguldījumi un noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu latos	903.5	935.8
Valsts nefinanšu sabiedrību	99.5	106.4
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	233.6	267.3
Māsaimniecību	570.5	562.1
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	1 935.1	1 999.7
Valsts nefinanšu sabiedrību	26.7	26.0
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	554.2	579.2
Māsaimniecību	1 354.2	1 394.5
Centrālās valdības noguldījumi	20.4	20.4
Vietējās valdības noguldījumi	176.1	196.1
Tranzītfondi	4.4	4.4
Ārzemju pasīvi	9 419.5	9 801.6
Saistības pret MFI	6 029.2	6 264.1
Saistības pret ne-MFI	3 107.8	3 038.4
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	282.4	499.1
Saistības pret Latvijas Banku	2.7	41.9
Emitētie parāda vērtspapīri	327.2	343.7
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	49.4	51.5
Kapitāls un rezerves	1 266.8	1 280.3
Rezidentu	809.5	822.1
Nerezidentu	457.4	458.1
Uzkrājumi parādiem un saistībām	95.4	97.2
Neklasificētie pasīvi	825.5	759.3
Nauda ceļā	164.2	166.7
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	121.6	119.6
Saistības pret rezidentu MFI	539.7	473.0
Pasīvi pavisam	16 763.1	17 288.5
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>1 337.4</i>	<i>514.4</i>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).